

Tijdens de eerste controle gingen leden van het NJN zomerkamp mee (NJJN betekent Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie). De tweede en derde controle pasten binnen de excursie-estafette en werden behoorlijk druk bezocht.

Op vrijdag 28 september 2012 kreeg ik te horen dat het programma Green-Kids van RTL filmopnamen wilde maken in ons duingebied. Die opnamen zouden de dinsdag erop plaats moeten vinden ...

Als je mij vraagt om in zo'n korte tijd iets te organiseren, denk ik direct aan braakballen pluizen en muizen vangen. Braakballen pluizen viel af omdat deze activiteit reeds eerder aan bod was gekomen. Dus werden de vallen weer uit de kast gehaald.

Aangezien het muizenonderzoek tijdens de excursie-estafette voldoende muizen had opgeleverd hebben we op vrijwel dezelfde locatie 50 vallen neergezet.

Net als tijdens de KNNV controles werden tijdens de eerste controle diverse rosse woelmuizen, huisspitsmuizen en bosmuizen gevangen. Hoe zou het zijn tijdens de tv-opnamen? Gelukkig liep dit goed af. Binnen de eerste 5 vallen hadden we alle drie de soorten! Toen alles gefilmd was, namen we afscheid van de filmploeg en de Green-Kids.

Maar nu stonden er nog 45 vallen die gecontroleerd moesten worden. Kees Rosmolen en ik hebben dat ijverig gedaan en wat bleek? In het riet bij de Pit van Jan van Louis werd een dwergmuis gevangen. Deze muis leeft in een zelfgemaakt bolletje in het riet en laat zich niet zo gemakkelijk in een valletje vangen. In 2008 werd deze soort ook al gevangen, maar daarna is het riet geheel weggemaaid. Het viel dus mee dat er tijdens dit herhaalde onderzoek toch nog één gevangen werd.

Als jullie de filmopnamen van de Green-Kids willen zien, kun je de site www.green-kids.nl in de gaten houden. Hier worden alle opnamen van de afgelopen tijd verzameld. De officiële uitzending is waarschijnlijk begin november 2012.

Jan Alewijn Dijkhuizen

Excursieverslagen

Excursie-estafette 25 augustus 2012

De weersverwachtingen waren niet best, dus de vrees dat het aantal bezoekers zou tegenvallen was groot. Er werd veel regen en wind voorspeld met een lage temperatuur voor de tijd van het jaar. Gelukkig laat het weer zich niet altijd even goed voorspellen, waardoor we tussen de buien door toch een alleraardigste dag hebben gehad. Eén ding was zeker: de excursieleiders en een aantal fanatieke leden van de KNNV, afd. Voorne zouden aanwezig zijn. Met name Erik Ketting spande de kroon. Hij heeft het hele evenement van 's morgens 06.00 uur (vogels) tot en met 24.00 uur die avond (nachtvlinders) bijgewoond. Gelukkig zijn er toch nog een redelijk aantal bezoekers geweest. Vooral de waterbeestjes trokken een redelijke groep mensen, waaronder een aantal gezinnen.

Zoals we inmiddels al een beetje gewend zijn, werd er afgetrapt met een vogelexcursie. Helaas waren hierbij nog geen bezoekers. Eerlijk gezegd was dat met deze weersverwachtingen ook wel een beetje te verwachten.

Het was nog behoorlijk schemerig toen we met zeven personen onder leiding van Tom van Wanum bij de Strypse Wetering aankwamen.

Er stond een frisse wind, maar van regen was geen sprake. Terwijl we over de plas uitkeken,

werden er allerlei vogels gezien. Het viel op dat het aantal vogelsoorten een beetje laag was. Daarentegen waren er van een aantal soorten wel redelijk veel exemplaren. Leuk om te zien was hoe aan de overzijde enkele watersnippen onder de overhellende graskanten aan het scharrelen waren. Veel eendensoorten, zoals de slobbeend, waren driftig aan het rondzwemmen om voedsel te vergaren. Een kleine groep boerenzwaluwen vloog net over onze hoofden op weg naar het verre warme zuiden en twee witgatjes deden hun best om in het ondiepe water kleine diertjes te vinden. Verder werd er gezellig gekletst over allerlei zaken. We hadden geluk, want toen we weer terugreden naar de Tenellapas begon het plotseling fors te regenen. Ik zeg dan maar zo: beter nu dan straks. Ofwel bij de tweede excursie! Al met al was het een goed begin van de excursiedag.

Tijdens de tweede excursie werden de muisvriendelijke inloopvallen onder de bezielende leiding van Jan Alewijn Dijkhuizen gecontroleerd. Van de ongeveer zestig(!) vallen waren er vierendertig bezet. De soorten die we vingen waren bosmuis, ook wel springer genoemd, de rosse woelmuis, misschien wel de mooiste muis en de huisspitsmuis. De grote groep volgelingen, waaronder enkele niet KNNV leden, moesten bijna dringen om de interessante uitleg met eigen ogen te kunnen zien. Jan Alewijn deed veel moeite om de mensen de details van deze kleine knaagdierjes te tonen. De muizen waren in goede handen. Met vakkundige precisie werden de muizen vastgepakt.

Ondanks dat wisten de beestjes door hun lenigheid toch hun scherpe tandjes in Jan Alewijn z'n hand te plaatsen. Zelfs dit bijten deed hem niet, maar was wel een teken dat de diertjes het prettiger vonden om vrij rond te lopen, dus kregen ze hun vrijheid weer terug.

De derde excursie was gereserveerd voor de paddenstoelen. Gelukkig zag ik dat er in het groepje van zestien personen een paar onbekende mensen klaar stonden. Net als voor alle

excursies werd er door de excursieleider Jan den Exter even een kort praatje gehouden over de KNNV. Met hem was de groep in goede handen. Vol passie heeft hij de enthousiaste groep over de paddenstoelen verteld.

Zowel in het voorjaar, als ook in het najaar, was en is het niet zo best met de paddenstoelen. Door onbekende redenen zijn er weinig paddenstoelen en ook weinig soorten. Er zijn natuurlijk wel leuke en mooie soorten gezien, zoals: isabelkleurig breeksteeltje, groene knolamaniet, een kleine aardappelbovist en een zwartwordende wasplaat. Deze laatste betrof waarschijnlijk een kleinere variant, want het formaat was wel erg klein.

Na deze excursie was er even een korte lunchpauze. Zelf vergat ik eigenlijk te eten, omdat het altijd op zo'n moment leuk en gezellig is om even allerlei ervaringen en waarnemingen uit te wisselen.

Direct na het eten zijn we met weer een groep van zestien mensen onder leiding van Jan Blasman en Yolanda ten Thije naar De Duintjes in de Heveringen gegaan. Jan heeft ons heel mooi minuscule details laten zien van libellen en juffers. Voor ons gevoel vlogen er veel libellen., Dat was te danken aan de zon, die op het juiste moment van de dag achter de wolken vandaan kwam. Het aantal soorten was niet groot, maar de soorten die we zagen waren wel mooi en herkenbaar. De paardenbijter liet zich heel mooi bewonderen en het "paddenstoeltje" op S2 van de watersnuffel was heel mooi te zien. Door middel van een loeppotje liet Jan ons het verschil zien tussen een bloedrode- en een bruinrode heidelibel.

Yolanda had het wat moeilijker, omdat er niet veel vlinders vlogen. Enkele zandoogjes (oranje-, bont- en bruinzandoogje) vlogen vrolijk rond. De verschillen konden wel goed getoond worden. Het mooist waren toch wel het landkaartje en het gamma-uiltje. Ook een klein geaderd witje en een atalanta waren van de partij.

Inmiddels was het tijd geworden voor de waterbeestjes. Ook deze excursie vond plaats in de Heveringen bij een fraai in het landschap gelegen duinmeertje. De excursieleiders Wim van de Hoonard en Tanja Houweling hadden de handen vol aan de grote hoeveelheid beestjes die werden aangedragen door de ruim twintig kinderen en volwassenen. Het enthousiasme waarmee de kinderen deze excursie beleefden was geweldig om te zien.

Met schepnetjes mochten ze de diertjes uit het water proberen op te vissen. Wim en Tanja wisten aan de hand van duidelijke plaatjes en loepotjes veel waterbeestjes op naam te brengen. Rugzwemmers, schaatsenrijders, haften-, libellen- en jufferlarven, waterroofkevers en zelfs een salamanderlarfje waren een deel van de vangst. Heel gedetailleerd werd het verschil uitgelegd tussen de diverse larven. Het salamanderlarfje was als slotvangst wel een geluksvangst, want deze werd eigenlijk niet meer verwacht.

Een klein groepje mensen heeft daarna genoten van een heuse Chinese maaltijd, om de rest van de dag nog door te kunnen komen.

De plantenexcursie was de zesde excursie van de dag. Een zeer select maar gedreven gezelschapje van zes mensen heeft de flora van het Zuid-Hollands Landschap van dichtbij bekeken. Siem Sniijders heeft de aanwezigen rondgeleid en laten zien dat hij het gebied op z'n duimpje te kent. Het plantje teer guichelheil (*Anagallis tenella*) waar uiteindelijk de Tenellapas naar is genoemd, stond op verschillende plaatsen tussen al het groen. De bloei-periode was helaas voor een groot deel van de planten al voorbij, maar toch zagen we nog mooie bloeiende planten, zoals de kattenstaart. De slanke gentiaan stond op het punt om uit te komen, daar was het dus nog net iets te vroeg voor. Verder wist Siem ons nog een paar bloeiende orchideeën te tonen en de grote wederik. Op de Gamandervallei werd er gezocht naar de moerasgamander. Deze werd bijna feilloos gevonden. Lange tijd werd aangenomen dat deze plek de enige in Nederland was waar die kon worden aangetroffen, tot een aantal jaar geleden een tweede plaats ontdekt werd, ja ja ook in de Duinen van Voorne. Op de weg terug naar het Bezoekerscentrum werd er nog van heel dichtbij met bewondering gekeken naar een wijngaardslak.

De laatste drie excursies werden in één keer doorlopen.

Eerst werd voor de tweede keer de muizenronde gelopen. Nadat de vallen waren gecontroleerd, werden de vallen opgeruimd en meegenomen. De groep telde dit keer 18 personen, dus een grote opkomst. Er zaten duidelijk minder muizen in de vallen. Het waren wel weer dezelfde soorten, maar nu slechts twaalf in aantal. Terwijl we terug liepen ving Jan Alewijn nog even en passant in het veld een veldmuis. Leuk, een nieuwe soort.

Direct hierop zijn we doorgegaan met de vleermuizenexcursie. Er stond redelijk veel wind. Ondanks dat wisten de mensen met de batdetectors geluiden op te vangen van de gewone dwergvleermuis. Met sterke zaklampen werd een paar keer getracht de rappe vliegers zichtbaar te maken. Na enkele pogingen lukte dit. Al waren het zeer korte momenten dat we de dwergvleermuizen zagen vliegen, toch had je het idee dat je ze echt gezien had. De kans was ook het grootst om deze soort te horen en te zien. Nog even hoopte Jan Alewijn op de watervleermuis bij de Tenellapas, maar helaas.... We kregen een mooie uitleg over deze zoogdieren. Het blijven mysterieuze en heel bijzondere dieren.

Tot slot was er dan de nachtvlinderexcursie. Peter had een groot wit laken geplaatst aan de buitenzijde van het Bezoekerscentrum. Vol verwachting stonden drommen mensen om

Peter. Er zaten wel redelijk veel insecten, vooral muggen, maar echt spectaculaire soorten bleven uit. Een zwarte c-uil en een goudvlek waren voor de meeste bezoekers toch onbekende nachtvlinders. Daarnaast liet Peter ons enkele sluipwespen en haften zien.

Om klokslag 24.00 uur werd de dag afgesloten. We kunnen terugkijken op een geslaagde dag met een redelijk aantal bezoekers en een scala aan excursies waar we trots op mogen zijn. Hopelijk kan dit volgend jaar herhaald worden. Graag bedanken we iedereen die aan deze dag heeft meegewerkt!

Namens het bestuur van de KNNV afdeling Voorne,
Hans op den Dries.

Verslag vogelexcursie naar Westkapelle op 6 oktober 2012

Of hoe een slecht gestarte dag toch een succes werd!

Zeven mannen en vrouwen verzamelden zich om zeven uur bij de Delta Expo, terwijl de regen met bakken uit de donkere lucht viel. Kort overleg leerde dat iedereen zoiets had van 'ik ben nu toch mijn bed uit dus laten we maar gaan'.

In Westkapelle gelijk maar naar de uitkijk op de Zeedijk gereden. Daar was het opvallend druk. Er was die dag ook een marathon voor zowel mountainbikers als hardlopers. De fietsroute was zo uitgezet dat de uitkijk aan beide zijden door de fietsers gepasseerd werd, waarbij je moest uitkijken voor de poten van je statief. De toeschouwers hadden een droog plekje gevonden bij de uitkijk, dus voor ons was het in de regen staan.

Daarom maar besloten naar de overkapping bij de visboer te gaan en daar een bak koffie te drinken in de hoop dat het droog zou worden.

Terwijl we de koffie dronken, zagen we dat de stroom fietsers opdroogde en dat ook de hekken werden weggehaald. We gingen er dus maar van uit dat de uitkijk weer vrij was voor hetgeen hij bedoeld was.

Het regende nog aardig maar we konden redelijk droog staan. Te zien viel er echter niet veel, want het zicht overzee was zeer beperkt. Wat rotganzen en zwarte zee-eenden en dat was het. Landinwaarts, in het natuurgebied Het Vroon, was meer te zien. Dat plasdras terrein was aardig gevuld met lepelaars, wilde-, slob- en krakeenden, wintertaling en grauwe ganzen.

Het was inmiddels droog geworden en we besloten een rondje langs de Westkapelsche Kreek te maken en dan via het puinpad weer terug.

Op de kreek een redelijk aantal kuifeenden, meerkoeten, wat dodaarzen en enkele roodhalsfuten die zich zoals ieder jaar weer makkelijk lieten zien.

Dit keer helaas geen ijsvogel gezien.

Over het puinpad lopen is eigenlijk altijd wel leuk. De begroeiing van vlier, duindoorn en meidoorn is een ware provisiekast voor de zangvogels. Mezen, vinken, groenlingen en een